

KALBŲ POLITIKA

Siekdama skatinti judumą ir tarpkultūrinį supratimą, Europos Sąjunga (ES) nurodė, kad kalbų mokymasis yra svarbus prioritetas, ir finansuoja daugybę šios srities programų ir projektų. ES nuomone, daugiakalbystė – svarbus Europos konkurencingumo aspektas. Taigi, vienas iš ES kalbų politikos tikslų yra siekti, kad kiekvienas ES pilietis mokėtų ne tik savo gimtąją kalbą, bet ir dar dvi kitas kalbas.

TEISINIS PAGRINDAS

Kalbų įvairovė Europoje yra įprastinė kasdienybės dalis. Kalbos yra neatsiejama Europos tapatybės dalis ir tiesioginė kultūros išraiška. Principu „suvienijusi įvairovę“ grindžiamoje ES tiek asmenims, tiek organizacijoms ir įmonėms gebėjimas bendrauti keliomis kalbomis yra svarbus privalumas. Kalbos taip pat labai svarbios siekiant gerbti kultūrų ir kalbų įvairovę ES.

Pagarba kalbų įvairovei yra pagrindinė ES vertybė, kaip ir pagarba asmeniui bei atvirumas kitoms kultūroms. Tai įrašyta Europos Sąjungos sutarties preambulėje, kurioje nurodoma, kad įkvėpimo semiamasi „iš Europos kultūrinio, religinio ir humanistinio paveldo“, ir patvirtinama ištikimybė „laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms“ principams. Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties) 2 straipsnyje didelė reikšmė teikiama pagarbai žmogaus teisėms ir nediskriminavimui, o 3 straipsnyje teigiama, kad ES „gerbia turtingą savo kultūros ir kalbų įvairovę“. Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 165 straipsnio 2 dalyje pabrėžiama, kad „Sąjunga savo veiksmais siekia [...] plėtoti europinę pakraipą švietimo srityje, ypač mokant valstybių narių kalbų ir jas populiarinant“ ir kad to turi būti siekiama visapusiškai gerbiant kultūrų ir kalbų įvairovę (SESV 165 straipsnio 1 dalis).

Pagal 2000 m. priimtą ES pagrindinių teisių chartiją, kuri pagal Lisabonos sutartį yra teisiškai privaloma, draudžiama diskriminuoti dėl kalbos (21 straipsnis) ir Sąjunga įpareigojama gerbti kalbų įvairovę (22 straipsnis).

Pirmasis 1958 m. reglamentas, kuriuo nustatytos kalbos, kurios turėjo būti naudojamos buvusioje Europos ekonominėje bendrijoje^[1], buvo iš dalies pakeistas po to, kai prie ES prisijungė kitos šalys, ir kartu su ES sutarties 55 straipsnio 1 dalimi apibrėžia oficialiąsias Sąjungos kalbas^[2]. Remiantis SESV 24 straipsniu, kiekvienas ES pilietis

[1]OL L 17, 1958 10 6, p. 385.

[2]24 oficialiosios ES kalbos: airių, anglų, bulgarų, čekų, danų, estų, graikų, ispanų, italų, kroatų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, olandų, prancūzų, portugalų, rumunų, slovaku, slovenų, suomių, švedų, vengrų ir vokiečių.

turi teisę rašyti ES institucijoms ar įstaigoms viena iš šių ir gauti atsakymą ta pačia kalba.

TIKSLAI

ES kalbų politika grindžiama pagarba kalbų įvairovei visose valstybėse narėse ir kultūrų dialogo visoje ES kūrimu. Kad savitarpio supratimas iš tiesų būtų įmanomas, ES skatina užsienio kalbų mokymą ir mokymąsi ir kiekvieno piliečio judumą, taikydama specialias švietimo ir profesinio mokymo programas. Užsienio kalbos mokėjimas yra vienas iš pagrindinių įgūdžių, kuriuos įgyti turi visi ES piliečiai, siekdami turėti daugiau mokymosi ir įsidarbinimo galimybių. Taip pat ES, remdamasi Europos Tarybos Europos regioninių arba mažumų kalbų chartija, norėdama apsaugoti mažumas bendradarbiauja su valstybėmis narėmis.

2017 m. lapkričio 17 d. Geteborge vykusiame socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime Komisija išdėstė Europos švietimo erdvės idėją, pagal kurią iki 2025 m. taptų „norma, be gimtosios kalbos, kalbėti dviem kitomis kalbomis“ (COM(2017)0673). Ta pačia dvasia 2019 m. gegužės 22 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl visapusiško požiūrio į kalbų mokymą ir mokymąsi. Šioje rekomendacijoje Taryba ragina valstybes nares paskatinti mokytis kalbų dar prieš baigiant privalomojo švietimo programą, užtikrinti, kad daugiau kalbos mokytojų turėtų galimybę mokytis užsienyje ir populiarinti inovatyvius mokymo metodus, naudojant tokias priemones, kaip internetinę Europos mokyklinio ugdymo platformą „[School Education Gateway](#)“ ir mokytojų bendruomenę „[eTwinning](#)“.

LAIMĖJIMAI

A. Politikos formavimas ir parama kalbų moksliniams tyrimams

1. Duomenų apie kalbų mokėjimą palyginamumas

2005 m. Komisija paskelbė komunikatą Europos Parlamentui ir Tarybai „Europos kalbų mokėjimo indikatorius“ ([COM\(2005\)0356](#)), kuris yra priemonė bendram kalbų mokėjimui įvertinti kiekvienoje valstybėje narėje. Europos Sąjungos taip pat skatina naudotis Europos Tarybos leidiniu „[Bendra Europos kalbų mokėjimo orientacinė sistema:mokymasis, mokymas ir vertinimas](#)“. Ši priemonė buvo parengta siekiant suteikti skaidrų, nuoseklų ir suprantamą pagrindą kalbų mokymo programų ir mokymo programų gairių parengimui, mokymo ir mokymosi medžiagos kūrimui ir užsienio kalbos mokėjimo lygio vertinimui^[3]. Šiuo metu ši priemonė plačiai naudojama ne tik Europoje, bet ir kituose žemynuose.

2. Europos šiuolaikinių kalbų centras (ECML) ir „Mercator“

ES glaudžiai bendradarbiauja su dviem kalbų mokslinių tyrimų centrais – [Europos Tarybos Europos šiuolaikinių kalbų centru](#) ir [Europos daugiakalbystės ir kalbų mokymosi mokslinių tyrimų centru](#) („Mercator“). Europos šiuolaikinių kalbų centras skatina meistriškumą ir inovacijas kalbų mokymo procese ir padeda europiečiams veiksmingiau mokytis kalbų. Jo pagrindiniai tikslai yra padėti valstybėms narėms įgyvendinti veiksmingą kalbų mokymo politiką sutelkiant dėmesį į kalbų mokymąsi ir

[3]<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>

mokymą, skatinti dialogą ir keitimąsi geriausia patirtimi ir remti su programa susijusius tinklus ir mokslinių tyrimų projektus. Europos daugiakalbystės ir kalbų mokymosi mokslinių tyrimų centro „Mercator“ veiklos sritis – kalbų mokymosi mokykloje, namuose ir kultūrinuose projektuose žinių įgijimas ir apskaita, moksliniai tyrimai ir studijos, sklaida ir taikymas. Šis centras daugiausia dėmesio skiria regioninėms ir mažumų kalboms Europoje^[4].

3. Europos vertimo raštu magistro studijos

[Europos vertimo raštu magistro \(EMT\)](#) studijos yra kokybės ženklas, suteikiamas universitetų vertimo raštu mokymo programoms, kurios atitinka sutartus profesinius standartus ir rinkos poreikius. Svarbiausias EMT tikslas – pagerinti vertimo raštu mokymo kokybę ir paskatinti aukštos kvalifikacijos žmones dirbti vertėjais raštu Europos Sąjungoje. Taikant EMT siekiama sustiprinti vertėjo raštu profesijos statusą Europos Sąjungoje.

B. Veiksmų programos

1. Programa „Erasmus+“

Programa „[Erasmus+](#)“ yra 2014–2020 m. ES švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programa. Kalbų mokymosi ir kalbų įvairovės skatinimas yra vienas iš konkrečių šios programos tikslų. [2019 m. programos „Erasmus+“ vadove](#) teigiama, kad nustatytomis galimybėmis teikti kalbinę paramą siekiama užtikrinti didesnę judumo veiksmingumą ir efektyvumą, gerinti mokymosi rezultatus, taigi, padėti siekti šio specialaus programos tikslo (9 psl.). [Internetinė „Erasmus+“ kalbinė paramos priemonė](#) judumo veiksmų dalyviams gali padėti išmokyti priimančiosios šalies kalbą. Programa „Erasmus+“ taip pat skatinamas bendradarbiavimas inovacijų ir gerosios patirties mainų tikslais taikant partnerystę kalbų mokymo ir mokymosi srityje. Taip pat kasmet pagal programą „Erasmus+“ finansuojama daug projektų, siekiant remti ženklių kalbos mokymą ir mokymąsi ir skatinti informuotumą apie kalbų įvairovę bei apsaugoti mažumų kalbas.

2019 m. kovo 28 d. Parlamentas priėmė teisėkūros rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl programą „Erasmus“ pakeisiančios programos (2021–2027 m.)^[5]. Pasiūlymu po 2017 m. Geteborge vykusio aukščiausiojo lygio susitikimo siekiama gerinti kalbų mokymąsi, visų pirma plačiau naudojant internetines priemones. Pagal 1 pagrindinį veiksmą ja bus remiamos kalbų mokymosi galimybės, įskaitant tas, kuriomis remiama judumo veikla.

2. Programa „Kūrybiška Europa“

Pagal programos „Kūrybiška Europa“ [Kultūros paprogramę](#) parama teikiama knygoms ir rankraščiams versti.

3. Europos kalbų diena

Paskatintos didelės Europos kalbų metų (2001 m.) sėkmės, ES ir Europos Taryba nusprendė kiekvienų metų rugsėjo 26 d. minėti [Europos kalbų dieną](#), per kurią visoje ES rengiami įvairūs renginiai kalbų mokymuisi skatinti. Per Europos kalbų dieną siekiama supažindinti piliečius su daugeliu kalbų, kuriomis kalbama Europoje, ir juos skatinti jų mokytis.

---

[4]<https://www.mercator-research.eu/en/about/about-mercator-research-centre/>

[5][Priimti tekstai, P8_TA\(2019\)0324](#).

4. Europos kalbų ženklas

[Europos kalbų ženklas](#) yra Komisijos skiriama premija, kuria siekiama skatinti naujas iniciatyvas kalbų mokymo ir mokymosi srityse, įvertinti naujus kalbų mokymo metodus ir didinti informuotumą apie regionines ir mažumų kalbas. Premija teikiama dalyvaujančių šalių projektams už labiausiai inovatyvius kalbų mokymosi projektus, asmeniui, kuris pasiekė didžiausios pažangos užsienio kalbų mokymosi srityje, ir geriausiam kalbų mokytojui.

5. Konkursas „Juvenes Translatores“

Kiekvienais metais Komisija skiria premiją „[Juvenes Translatores](#)“ už geriausią vertimą, kurį kiekvienoje valstybėje narėje atlieka 17 metų moksleiviai. Moksleiviai gali pasirinkti versti iš bet kurios oficialiosios Europos Sąjungos kalbos į bet kurią oficialiąją ES kalbą.

EUROPOS PARLAMENTO VAIDMUO

A. Kalbų įvairovė

Pirmiausia reikėtų pažymėti, kad Europos Parlamentas yra patvirtinęs visiškos daugiakalbystės politiką, kurios laikosi savo komunikacijos veikloje, pagal šią politiką visos ES kalbos yra vienodai svarbios. Visi Parlamento dokumentai verčiami į visas oficialiąsias ES kalbas ir kiekvienas Europos Parlamento narys turi teisę kalbėti pasirinkta ES kalba.

Savo 2009 m. kovo 24 d. rezoliucijoje „Daugiakalbystė – Europos turtas ir bendras rūpestis“^[6] Europos Parlamentas pakartojo, kad remia ES politiką daugiakalbystės srityje, taip pat paragino Komisiją parengti kalbų įvairovės skatinimo priemones.

2018 m. rugsėjo 11 d. Parlamentas priėmė rezoliuciją „Kalbų lygybė skaitmeniniame amžiuje. Gimtosios kalbos projektas“^[7], remdamasis [tyrimu](#), kuri buvo parengtas Parlamento Mokslinių ir technologinių sprendimų vertinimo komisijos prašymu. Šioje rezoliucijoje Parlamentas paragino Komisiją įvertinti tinkamiausias priemones siekiant užtikrinti kalbų lygybę skaitmeniniame amžiuje ir parengti tvirtą ir suderintą daugiakalbės bendrosios skaitmeninės rinkos strategiją.

Europos Parlamentas kasmet nuo 2007 m. teikia [LUX kino apdovanojimą](#). Apdovanojimą gavę į finalą patekę filmai nemokamai subtitruojami 24 oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis.

2019 m. kovo 28 d. Parlamentas priėmė teisėkūros rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl programos „Kūrybiška Europa“ (2021–2027 m.)^[8]. Straipsnyje, skirtame programos tikslams, jis pabrėžė, kad reikia atsižvelgti į skirtingų šalių ypatumus, įskaitant šalis ar regionus, turinčius kalbos ar geografinių ypatumų. Joje taip pat įtraukta speciali nuostata dėl Europos audiovizualinio turinio subtitravimo, dubliavimo ir garso aprašymo, siekiant teikti paramą nenacionalinių Europos kūrinių pardavimui ir platinimui tarptautiniu mastu visose platformose.

---

[6] [OL L 117E, 2010 5 6, p. 59.](#)

[7] [Priimti tekstai, P8_TA\(2018\)0332.](#)

[8] [Priimti tekstai, P8_TA\(2019\)0323.](#)

B. Parama mažumų kalboms

2016 m. lapkričio 23 d. Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl gestų kalbų ir profesionalių gestų kalbų vertėjų^[9]. Rezoliucija buvo siekiama pabrėžti, kad kurtiesiems, kurtiesiems ir akliesiems bei klausos sutrikimų turintiems asmenims turi būti prieinama tokia pati informacija ir komunikacijos būdai, kaip ir visiems kitiems, užtikrinant gestų kalbos vertimo, subtitravimo, balso konvertavimo į tekstą paslaugas ir (arba) alternatyvius komunikacijos būdus, įskaitant vertėjus žodžiu. Rezoliucijoje taip pat pripažįstama, kad ES institucijos jau užtikrina prieinamumą vykstant viešiesiems renginiams ir komitetų posėdžiams.

2013 m. Europos Parlamentas patvirtino rezoliuciją dėl Europos kalbų išnykimo grėsmės ir kalbų įvairovės Europos Sąjungoje^[10], kurioje ragino valstybės nars daugiau dėmesio skirti Europos kalboms, kurioms gresia išnykimas, ir įsipareigoti saugoti ir skatinti Sąjungos kalbų ir kultūrų paveldo įvairovę.

2018 m. vasario 7 d. Europos Parlamentas priėmė rezoliuciją dėl mažumų ES valstybėse narėse apsaugos ir nediskriminavimo^[11]. Rezoliucijoje valstybės narės raginamos užtikrinti, kad būtų gerbiama teisė vartoti mažumos kalbą ir Sąjungoje saugoti kalbų įvairovę. Dokumente raginama gerbti kalbines teises bendruomenėse, kuriose yra daugiau nei viena oficialioji kalba, ir Komisija raginama stiprinti regioninių ir mažumų kalbų mokymo ir vartojimo skatinimą.

Pierre Hériard
12/2019

---

[9][OL C 224, 2018 6 27, p. 68.](#)

[10][OL C 93, 2016 3 9, p. 52.](#)

[11][OL C 463, 2018 12 21, p. 21.](#)

